

RSS Dalarna (Avdelningen för Hälsa och välfärd)
Ledningsstöd och strategi
Hälsa- och sjukvårdsförvaltningen

Forum/Målgrupp

Uppdragsdirektiv till förslag på Samverkan kring digitala hjälpmedel utifrån VGRs samverkansmodell

Datum: 2024-05-16

Dnr:

Innehåll:

1. Bakgrund	6. Tidplan
2. Beskrivning av uppdraget	7. Förändringshantering
3. Syfte	8. Finansiering och budget
4. Mål	9. Uppdragsorganisation
5. Krav på uppdraget	10. Risk- och sårbarhetsidentifiering

1. Bakgrund

Samhällsutvecklingen går mot att det finns fler äldre personer som behöver hjälp och stöd och fler behöver digitala hjälpmedel för att kunna leva ett så självständigt liv som möjligt. En allt viktigare del utifrån lagstiftningen blir även att kunna ge förebyggande och jämlika insatser.

Utifrån rapporten "Digitala hjälpmedel i samverkan – Dalarna" (Bilaga 1) gav Länschefsnätverket Nätverket Digital teknik för nära hälsa och välfärd i uppdrag att sammanställa ett uppdragsdirektiv utifrån det beskrivna förslaget på samverkan.

Fokus har varit på förankring och förtydligande kring ekonomi, beslutsvägar, IT-miljöer och IT-säkerhetsperspektivet.

2. Beskrivning av uppdraget

Hur kan vi i Dalarna samarbeta kring digitala hjälpmedel?
Samverkansförslaget bygger på:

Befintligt avtal för Hjälpmedelsnämnden i Dalarna [avtal-om-samverkan-kring-hjalpmedelsfragor-190911.pdf \(regiondalarna.se\)](#)

VGR:s modell för Digitala hjälpmedel i samverkan
[Samverkansavtal digitala hjälpmedel - Vårdsamverkan i Västra Götaland \(vardsamverkan.se\)](#).
[Principiell modell för enhetligt sortiment av digitala hjälpmedel \(vgregion.se\)](#)

Förslaget har fyra hörnstenar:

1. Den gemensamma målbilden, principerna och ramarna för samarbetet mellan Region Dalarna och de 15 kommunerna etableras genom ett samverkansavtal. Avtalet är ett politiskt dokument som utöver målbild och principer inkluderar förtydligande av uppdrag till berörda parter samt en gemensam investering för att etablera samarbetet.
2. Ett gemensamt och enhetligt produktsortiment som utgår från en gemensam definition av digitala hjälpmedel etableras stegvis. Det innebär att sortimentet inkluderar både produkter med digitala komponenter som traditionellt räknas som hjälpmedel och produkter som definieras som välfärdsteknik. Gemensamt är att de används inom vård och/eller omsorg i invånarens hemmiljö.
3. Ansvar för sortiment, ekonomistyrning och regelverk läggs på den befintliga ledningsstrukturen för hjälpmedel. För att omhänderta det uppdraget på bästa sätt kan styr- och ledningsstrukturen behöva komplettera med vissa kompetenser, framför allt från kommunal sektor.
4. Försörjningen av digitala hjälpmedel görs av de aktörer som idag försörjer kommunerna och regionen med hjälpmedel. Befintliga välfungerande arbetssätt nyttjas i möjligaste mån. Det innebär att:
 - a. Region Dalarna upphandlar digitala hjälpmedel tillsammans med Hjälpmedelscentralen
 - b. Hjälpmedelscentralen har ett helhetsansvar för försörjningen – från omvärldsbevakning till logistik, service, kundtjänst och rekonditionering.
 - c. Kommunernas och regionens verksamheter beställer/förskriver digitala hjälpmedel utifrån invånarens behov och skapar lokala förutsättningar för användning.

Syftet med Hjälpmedelsnämnden Dalarna är att de som omfattas av Hjälpmedelsnämndens ansvar har tillgång till funktionella och säkra hjälpmedel och god service oavsett bostadsort och oavsett om det är kommun eller regionen som är huvudman i det enskilda fallet. Samverkan kring hjälpmedelsfrågorna ska bidra till en rationell och kostnadseffektiv verksamhet ur ett samhällsekonomiskt perspektiv.

Den värdegrund som samverkan ska bygga på är att:

- Vi utgår från patientens/brukarens behov
- Vi samarbetar aktivt över organisations- och huvudmannagränser
- Vi bemöter varandra med respekt och visar tillit
- Vi lär av varandra och tar tillvara varandras kompetens

Samverkansförslaget kräver att nuvarande avtal för Hjälpmedelsnämnden i Dalarna revideras och beslutas på nytt för att även inkludera tillhandahållandet av hjälpmedel utifrån Socialtjänstlagen (SoL). Förslaget innebär utökade uppdrag för Dalarnas Hjälpmedelscenter (DHC).

Utgångspunkten för denna samverkan är en successiv implementering. De nya avtalen formuleras på ett sådant sätt att de olika huvudmännen kan välja att ansluta till ett avtal när det passar denne (eller när nuvarande avtal löper ut).

Det sortiment som tillhandahålls via DHC ska fortsatt utgå från huvudmännens behov. Samverkan sker bland annat genom sortimentsgrupper där sammansättningen är utformad så att det bidrar till att vi har ett väl fungerande sortiment i Dalarna.

Vid införande av nya produkter genomförs det på ett ordnat sätt och testas i mindre skala innan storskalig implementering. En strukturerad process för test kommer att utvecklas ifrån VGR:s modell och anpassas för Dalarna. Samverkan sker inför och under varje upphandling där representation säkras från de involverade huvudmännen för att möta deras krav och behov.

Dagens ledningsstruktur för Hjälpmedelsnämnden har representation från samtliga förskrivande enheter och bidrar till transparens. [Styrning, ledning och samverkan - Region Dalarna](#). Ledningsstrukturen föreslås följa Hjälpmedelsnämndens nuvarande struktur men behöver kompletteras med rätt kompetens i tjänstemannalet - Förslag på komplettering av ledningsstruktur för Hjälpmedelsnämnden (Bilaga 2).

DHC använder Sesam som verksamhetssystem och webSesam som beställnings-/förskrivningsportal. Sesam har möjlighet att styra kostnader utifrån huvudmännens behov – ex om kostnaderna ska samlas under en verksamhet eller ute på respektive enhet. Sesam stödjer den spårbarhet som krävs för de aktuella hjälpmedlen. Systemet kan hantera de förändringar som det utökade uppdraget innebär.

Värt att notera är att en och samma produkt både kan förskrivas utifrån HSL och tillhandahållas via ett SoL-beslut om samverkansförslaget genomförs.

Regionen och kommunernas delvis olika IT-miljöer, -säkerhetskrav och -infrastruktur kommer att påverka upphandling, implementering och användning. Vilket kommer ställa krav på samverkansstrukturen och –kulturen vidare belyst i kapitel 7 Förändringshantering.

3. Syfte

Att beskriva förslag på samverkansmodell och gemensam hantering av digitala hjälpmedel i Dalarna utifrån dagens modell för hantering av hjälpmedel.

Samordning och effektivisering av hanteringen av de berörda hjälpmedlen i Dalarna.

- Att utarbeta och besluta om regelverk/policy/riktlinjer för Hjälpmedelsnämndens verksamhet i länet
- Allmän och riktad information
- Vid behov lägga förslag till patient/brukaravgifter inom hjälpmedelsområdet som föreläggs respektive medlem för beslut
- Definition och prissättning av tjänster och hjälpmedel
- Utbildning/kompetensutveckling av förskrivare och övriga
- Upphandling av varor och tjänster som förskrivs, beställs eller på annat sätt distribueras via Hjälpmedelsnämnden
- Inköp, lagerhållning och distribution
- Funktionsduglighet och säkerhet hos levererade hjälpmedel
- Bevaka och följa gällande lagstiftning och säkerhetsföreskrifter inom området
- Drift och utveckling av verksamhetssystem för hantering av hjälpmedel
- Förebyggande arbete
- Samråd med brukarorganisationer
- Initiera utvecklingsarbete som en följd av omvärldsförändringar
- Utvärdering och uppföljning av hjälpmedelsverksamheten, dels ur ett brukarperspektiv, dels ur ett medlemsperspektiv så att verksamheten drivs ekonomiskt och rationellt
- Representation i tjänstemannagrupper

Samverkansmodellen ger också en möjlighet till ett enhetligt utbud till invånarna i Dalarna och borgar för ett ökat fokus på samverkan och samarbete över organisatoriska gränser. Modellen kan komma att kräva gemensamma tekniska lösningar och nya arbetssätt för att ge framtidens vård och omsorg.

4. Mål

Skapa ett uppdragsdirektiv med sådan tydlighet att Länschefsnätverket har det underlag som behövs för att ta beslut om vidare samverkan enligt förslaget.

5. Krav på uppdraget

Förutsättningar och avgränsningar

Samverkansförslaget kräver att nuvarande avtal för Hjälpmedelsnämnden i Dalarna revideras och beslutas på nytt för att även inkludera tillhandahållandet av hjälpmedel utifrån Socialtjänstlagen (SoL).

Hantering och organisering kopplat till pågående egenmonitoreringsprojekt inom Region Dalarna behandlas ej i detta direktiv. De berörda digitala hjälpmedlen i det projektet förskrivs utifrån HSL och kan hanteras av DHC utifrån nuvarande avtal.

6. Tidplan

Kontinuerlig förankring i Nätverket digital teknik för nära hälsa och välfärd.

Presentation och dialog i referensgrupp digital teknik för nära hälsa och välfärd 17/4.

Återkoppling till länschefs nätverkets styrgrupp 27/5 för beslut på Länschefs nätverkets möte den 12/6.

7. Förändringshantering

Idag skiljer sig kommunernas och regionens organisation och arbetssätt på flera sätt som påverkar samverkansförslaget.

Områdena Biståndshandläggning, IT-infrastruktur, IT-organisationerna och IT-säkerhetsnivåer är några områden som lyfts fram.

Skillnaderna kommer att påverka implementeringen av förslaget. Arbetsgruppen kan inte bedöma huruvida skillnaderna är av den typen att någon av kommunerna eller regionen behöver förändra sina strukturer för att samverkansmodellen ska fungera för alla. Att huvudmännen i olika utsträckning kommer behöva förändra arbetssätt står dock klart.

Exempel:

- IT-organisation och förutsättningar för respektive huvudman påverkar upphandlingsarbetet.
- Hur respektive huvudmans organisation ser ut komplicerar kommunikations- och förankringsvägar
- IT-infrastrukturen påverkar hur de berörda digitala komponenterna skickar och tar emot information samt samspelar med övrig digital teknik.
- De olika säkerhetslösningarna ställer olika krav på konfigurering av hjälpmedlen.
- Idag används olika verksamhetssystem för biståndshandläggningen - alla kommuner har till det olika typer av integrationer.
- Förändrade arbetssätt i biståndshandläggningen, vilka i sig kan korrelera med den nya socialtjänstlagen som träder i kraft under 2025. Befintligt nätverk för biståndshandläggare i Dalarna blir ett nyckelnätverk att bygga samverkan kring.
- Dagens styr- och beslutsstruktur för Hjälpmedelsnämndens verksamhet behöver vid införande kompletteras med kompetens inom Socialtjänstens ansvarsområde. I Västra Götalandsmodellen planeras strukturen kompletteras med följande kompetenser: Biståndschef, Socialtjänstchef, Socialt ansvarig samordnare, representant från Upphandlingsenheten och digitaliseringskompetens.

Vidare utredning kring vad och hur respektive huvudman behöver förändra sina arbetssätt och rutiner behövs.

Ett viktigt angreppssätt i arbetet är att fokusera på de processer som påverkas av den digitala tekniken. Förändringen handlar till största del om nya arbetssätt och inte om den nya tekniken.

8. Finansiering och budget

All hantering utgår från befintlig struktur för DHC:s hantering och finansieringsmodell - DHC Prismodell självkostnadspris (Bilaga 3). Modellen bygger på att samla alla kostnader för hanteringen av produkterna på ett ställe och på så sätt skapa en kostnadseffektiv och säker hantering. Genom den gemensamma hanteringen erbjuds en jämlik vård och omsorg i hela länet. Det blir en centralisering av hanteringen samtidigt som huvudmannen äger sin process. Samtliga huvudmän finns med i beslutskedjan och ges lika stort inflytande.

Hjälpmedelsnämndens resultat föreslås hanteras på samma sätt som idag. Grundprincipen för all försäljning och utyrning är att självkostnadspris ska gälla. Det årliga resultat som uppstår hos Hjälpmedel Dalarna och som avser Hjälpmedelsnämnden ska efter beslut i Hjälpmedelsnämnden fördelas mellan respektive kommun och Region Dalarna i proportion till nyttjandet av Hjälpmedel Dalarna.

DHC arbetar med en förbättrad prissättning på denna typ av produkter i skrivande stund. Den stora skillnaden mot "traditionella" hjälpmedel är att dessa produkter har någon form av licens- eller abonnemangskostnad. I vissa fall är kostnaden för själva produkten inräknad, i andra fall inte och då tillkommer det.

För hantering av kostnader som kommer enbart i samband med implementering och uppstart av samverkansmodellen bör möjligheten att söka/använda statsbidrag undersökas. Riktade statsbidrag rörande God och nära vård samt den nya socialtjänstlagen (lätt tillgänglig socialtjänst) bedöms initialt kunna användas. Vilket också VGR identifierade. De använde sig av statsbidrag för att finansiera uppstarten och de tre första åren med en successiv urfasning för att modellen skulle bära sig själv därefter.

[Principiell modell för enhetligt sortiment av digitala hjälpmedel \(vgregion.se\)](#) Finansiering, kap 7.

Med utgångspunkt i att stora delar av VGR:s arbete går att applicera i Dalarna är bedömningen att implementeringskostnaderna under de första åren till största del kommer vara lönekostnader för exempelvis process- och arbetsledning, hjälpmedelskonsulent, upphandlare, tekniker och supportpersonal.

DHC:s uppskattning är att resurs för tre årsarbetare fördelat på flera medarbetare skulle optimera implementeringen. Bedömningen är att förslaget inte står och faller med tillgången till statsbidrag men att det skulle möjliggöra en mer kvalitetssäkrad och snabbare implementering.

9. Uppdragsorganisation

Uppdragsgivare: Länschefsnätverket

Uppdragsmottagare: Nätverket digital teknik för nära hälsa och välfärd

Arbetsgrupp:

Linus Nielsen – tf. biträdande Förvaltningschef DHC

Jenny Jansson - Hjälpmiddelskonsulent DHC

Josefin Levinsson - Objektledare Socialtjänsten, Mora/Orsa/Älvdalen

Petri Tuovila - Utvecklare – Digital ledare, Omsorgsförvaltningen Borlänge kommun

Jan-Olov Bergström – Verksamhetsutvecklare och e-hälsosamordnare, Älvdalens kommun

Risk och sårbarhetsidentifiering:

Identifierade risker:

- Upphandlarresurs inom Region Dalarna – förslaget innebär att fler upphandlingar behöver genomföras och förvaltas.
- Rådande anställningsstopp i Region Dalarna - DHC har behov av personella resurser och till viss del ny kompetens för att täcka behovet vid utökat uppdrag.
- Juridisk kompetens – i och med att ett nytt samverkansavtal måste tas fram behöver det formuleras på ett korrekt och heltäckande sätt. Avtalet behöver både omfatta befintlig samverkan kring hjälpmedel och den utökning rörande SoL som beskrivs i detta uppdragsdirektiv. Regionjurist på Region Dalarna bedömde avtalsskrivandet som en tidskrävande insats utifrån den omfattande förankring som behövs och avtalets komplexa omfattning. Tidsåtgång exklusive beslut 10 till 12 månader.
- IT-resurser inom regionen i form av personella resurser. IT-enheten har kommunicerat svårigheter att tillgodose dagens efterfrågan och föreslagen samverkan skulle initialt innebära insatser från IT-enheten på regionen.
- Kommunerna fortsätter arbeta som idag och använder inte DHC.
- Små kommuner har svårt att delta för man saknar kompetens/resurs
- Större kommuner får bestämma "för mycket".
- Större kommuner får lägga mer resurser på att samverkan ska fungera
- För krångligt/tar för lång tid att få igenom "en ny produkt". Huvudmannen väljer att köpa/hantera inom den egna verksamheten.
- DHC når inte ut med förståelse för prismodellen och kommunerna tycker att det blir för dyrt=köper det själva
- Respektive kommun/Regionen ser olika på vad samverkan är och förslaget kommer inte upp för beslut
- Alla huvudmän är inte med vid kravställning i upphandlingarna vilket riskerar ge lösningar som inte "passar" alla huvudmän - vilket behövs för att möjliggöra den "successiva implementeringen"

Bilagor:

"Digitala hjälpmedel i samverkan – Dalarna" (Bilaga 1)

Förslag på komplettering av ledningsstruktur för Hjälpmedelsnämnden (Bilaga 2)

DHC Prismodell självkostnadspris (Bilaga 3)

Hjälpmedelsnämnden Dalarna – uppdrag hela Dalarna (Bilaga 4)